سەماکردن لەسەر داروپەردووی ئەکادیمیا

(لە زانینەوە بۆ نمایشکردن)

د. کامەران محەمەد

لە شارێکدا کە سەردەمانێک شانازی بە یەکەم زانکۆی وڵاتەوە دەکرد، ئێستا ئەو دامەزراوە پڕ شانازییە وەک شانۆیەکی کۆنی لێهاتووە و گڵۆپەکانی کوژاونەتەوە. ڕۆژگارێک چرای زانین بوو، هەزاران دەرچووی بەرهەمهێنا و ئاڵای فێرکردنی بەرزکردەوە. بەڵام ئێستا زیاتر لە شانۆیەکی کۆن دەچێت، بە پەنهانی دەڕوخێنرێت، لە کاتێکدا ئەکتەرەکانی نمایشێکی گەورە بۆ بینەران دەکەن!

دەستەی سەرۆکایەتی زانکۆکە ئاهەنگ بۆ "دەسکەوتە جیهانییەکانی" دەگێڕن. ئەوان بانگەشەی بۆ دەکەن و بانگهێشتنامە بۆ کەسایەتییەکانی شاردەنێرن و کۆنفرانس ساز دەکەن و چا دەخۆنەوە و گفتوگۆی بەرزبوونەوەی ڕیزبەندیی زانکۆکە لە ڕیزبەندیی زانکۆ جیهانییەکاندا دەکەن، پێشکەوتنێک کە پێدەچێت، تەنها ئەوان تێبینییان کردبێت! وتارەکان وەک چایەکە بە ئاسانی دەڕژێن و وشەکانی "پیرۆزبایی" و "پێشکەوتن" وەک وردە کاغەزی ڕەنگاو ڕەنگ بەئاسماندا بڵاودەکرێنەوە.

لەم نێوەندەدا پۆلەکان بە شێوەیەکی ترسناک بێدەنگ و خامۆشن. تا ئێستا هیچ تەختەیەکی هەڵواسراوی پۆلەکان دەست لێدانی پرۆفیسۆرێکی نەبینیوە و هۆڵی وانەوتنەوەکان بۆ چیرۆکی تارماییەکان گونجاوترن نەک بۆ وانەوتنەوە. مانگێک بەسەر بڕیاری دەستپێکردنی ساڵی نوێی خوێندن تێپەڕیوە، بەڵام فێرخوازان و مامۆستایان ون بوون یان وەک ئەوەی سێگۆشەی سەیر و سەمەرەی بەرمودا قوتی دابن.

لە پشت سەکۆی زێرینی "ئاهەنگ"ەکەوە، واقیعەکە کەمتر سەرنجڕاکێشە. چارەنووسی مووچەی دوو مانگی ڕابردوو، هاوشێوەی فێرخواز و مامۆستایان زۆر بە سادەیی نادیارە. بەشە ناوخۆییەکانی فێرخوازانیش کە دەبوو ئێستا لە فێرخوازاندا جمەی بهاتایە و کاروبارەکانی وەک ئامێرێکی باش کاریبکردایە، بەڵام لە کارگەیەکی جێهێڵراو دەچن. "کەی شتەکان دەگەڕێنەوە سەر ڕێڕەوی خۆیان؟" خەڵکی دەپرسن. ئەوانیش لەو ئاسۆ ناڕوونەیان دەڕوانی کە هیچ شتێک ناگۆڕێت، بەڵام بەدەنگی بەرز دەڵێن: "بەم زووانە".

لە دڵی ئاهەنگە بەردەوامەکاندا پانێڵە ئەکادیمییەکان هەن، کە زیاتر لە نمایشی ئەفسوناوی دەچن. کەسایەتییەکان بە ئۆتۆمۆبیلە گرانبەهاکان دەهێنرێنە ژوورەوە، وتارەکان دەدرێن و هەمووان پێکەوە چەپڵە لێدەدەن. بەڵام کورسییەکان تا ڕادەیەکی زۆر چۆڵن، جگە لە چەند کەسێکی دڵسۆز کە هیچ بیرۆکەیەکی ئەوتۆیان لانیە دەربارەی ئەوەی کە چی ڕوودەدات، بەڵام بە جۆش و خرۆشەوە سەریان بۆ هەر وشەیەکی وتراو دەلەقێنن. ئەوە نمایشێکە بۆ نمایش، وەک ئەوەی ئاهەنگی هاوسەرگیریی ساز بکەیت، بەڵام دوای ئەوەی کە بووکەکە ڕایکردبێت.

تەلاری سەرەکی زانکۆکە لە دوورەوە بەوپەڕی بەرزیی و شکۆوە ڕاوەستا بوو، ڕەنگە بە هەڵە بزانیت کە ناوەندێکی ئەکادیمی گەشەسەندووە، بەڵام تا لێی نزیک ببیتەوە زیاتر بە درزەکانی ئاشنا دەبیت، تێدەگەیت کە گەورەیی تەنها وەهمێکە، وەک سێتی ستودیۆیەکی سینەمایی کۆن، کە تەنها بۆ نۆستالژیا پارێزراوە.

بۆ کۆتایی هێنان بە هەموو ئەمانە، دەستەی سەرۆکایەتی دوا کارتی خۆی دەردەهێنێت: (بەرزبوونەوەی سەرنجڕاکێش)ی زانکۆکە لە ڕیزبەندی جیهانیدا! ئاهەنگێکی (زەبەلاح) بەڕێوەدەچێت، کە تەواو هۆڵەکان ڕازێنراونەتەوە و پاس بۆ میوانە بەڕێزەکان تەرخانکراوە و بەرپرسان بە شانازییەوە ڕایدەگەیەنن، کە ئێستا زانکۆکە لەنێو زانکۆ پێشکەوتووەکانی جیهاندا ناسراوە. ئەوان ڕایانگەیاند: "ئەوە موعجیزەیە!" بەڵام لە فێرخوازەکان بپرسە، ئەگەر بتوانیت یەکێکیان بدۆزیتەوە- پێت دەڵێن وەک ئەوە وایە خوانێکی ڕازاوە بە دەفری گرانبەهای چینی و فەخفوری و کەوچک و چەتاڵی گرانبە ڕازێنرابێتەوە، بەڵام بەبێ خواردن و خواردنەوەکان! چونکە ئەوان هێشتا سوودی ئەم بەرزبوونەوە جیهانییەیان نەبینیوە، بە تایبەت کاتێک پۆلەکان زیاتر لە گۆڕستان دەچن بۆ توانا لەدەستچووەکان.

سەرەڕای ئەو هەموو ئاهەنگگێڕانە، هەمووان لە قووڵایی دڵیانەوە دەزانن ئەگەر سبەی زانکۆکە دەرگاکانیشی دابخات، ڕەنگە شارەکە تەنانەت هەستیشی پێنەکات. سەردەمانێک پایەیەکی بەهێزی کۆمەڵگە بوو، ئێستا بوونی زیاتر لە یادەوەرییەکی کاڵبووەوە دەچێت. ناوە گەورەکە هەر ماوەتەوە، بەڵام ئەو شارەی گەمارۆی داوە، بە چرای فێرکردنی گوماناوییەوە یان بەبێ چراش، هەر دەبزوێت.

لە کۆتاییدا، بارەکە وەک ئەوە وایە تەماشای نوقمبوونی کەشتییەکی مەزن بکەیت، لە کاتێکدا تیمەکە سەما دەکەن و گۆرانی بەسەر مەزنیی کەشتیەکدا دەڵێن، بێ ئاگان- یان ڕەنگە تەواو ئاگاداریشبن- لەو ئاوەی کە خەریکە تەواوی کەشتییەکە نقوم دەکات. ئاخر بۆچی خەمی نوقمبوونت هەبێت، لەکاتێکدا هێشتا دەتوانیت ئاهەنگێکی گەورە بگێڕیت؟

بەم شێوەیە، ناوە گەورەکە دەمێنێتەوە- پەیکەرێکی شکۆمەند بۆ وێرانەیەکی نەبینراو.

(١٥-١٠-٢٠٢٤)